

Ve keza manzume-i şemsiye ile bal arısının gözleri arasındaki irtibat ve keyfiyetçe birbiriyle münasebetleri...

Ve keza manzume-i şemsiye ile bal arısının gözleri arasındaki irtibat ve keyfiyetçe birbiriyle münasebetleri, ikisinin bir Nakkaş'ın nakşı olduğuna olan delâletlerini **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** ile i'lam ediyorlar.

“**Manzume-i şemsiye**” Güneş sistemidir ki nizamı, ölçüyü ve ahengi ifade eder: Gezegenlerin mesafeleri, dönüşleri, hızları, ısı ve ışık dengesi... Hepsi hassas bir ölçüyle işliyor.

“**Bal arısının gözlerinde** hayret verici bir sanat vardır. İşçi arılarda her bir gözde yaklaşık 5.000-6.000 petek. Erkek arılar da her bir gözde yaklaşık 7.000-8.000 petek vardır.

Her petek ayrı bir bakış noktasıdır. Hız, yön, renk ve ışık için özel programlanmıştır. Uçarken güneşi referans alır. Güneş bulut arkasına girse bile yönünü şaşırılmaz. Ultraviyole (UV) ışığı görür. Polarize ışığı okuyarak gökyüzünden pusula çıkarır.

Bu iki şey, biri akıl almaz derecede büyük (güneş sistemi), diğeri son derece küçük (arı gözü),

Ve keza manzume-i şemsiye ile bal arısının gözleri arasındaki irtibat ...

Şimdi irtibatı anlamaya çalışalım.

1- Görmek:

Görmek için iki şey şarttır: Göz ve ışık. Göz var, ışık yoksa karanlık... Işık var, göz yoksa yine karanlık. Demek ki biri diğeri ister, biri diğeri tamamlar. Gözü yapan, ışığı da yapmıştır. Işığı yapan, gözü de yapmıştır. Çünkü: Işığı bilmeyen göz yapamaz, gözü bilmeyen ışığı böyle ayarlayamaz. Işık olmazsa göz karanlığa mahkûmdur. Demek gözü yaratan, ışığı da hesaba katmıştır.

Nasıl ki kulak, sesi iktiza edip ister. Ses yoksa kulak manasızdır. Öyleyse kulağın sahibi, sesi de bilendir.

Dildeki tad alma duygusu tatları ister. Tad yoksa dil manasızdır. Öyleyse dilin sahibi, tadları da bilendir.

Akciğer, havayı iktiza eder. Hava olmasa nefes azap olur. Demek nefesi veren, havayı da hazırlamıştır.

Mide, rızık iktiza eder. Rızık yoksa mide manasızdır. Öyleyse mideyi yaratan, rızık da takdir etmiştir.

Aynen öyle de gözü yapan, ışığı da yapmıştır. Işığı yapan, gözü de yapmıştır. Çünkü: Işığı bilmeyen göz yapamaz, gözü bilmeyen ışığı böyle ayarlayamaz.

2- Yön bulma

Arılar dışarı çıktıklarında yuvalarının yerini, kovan ile Güneş arasındaki açıyı ölçerek bulurlar. Güneşi bir pusula gibi kullanırlar; hava kapalı olsa bile, gözlerindeki özel yapı sayesinde güneş ışığının yönünü ayırt edebilirler. Kovandan ne kadar uzağa giderlerse gitsinler, dönüşte dolanmaz; kovanla buldukları nokta arasındaki **en kısa yolu** düz bir uçuş hattı olarak belirler ve o hattı izleyerek evlerine dönerler.

Arının yön bulmasında iki temel rehber vardır: **Güneş'in konumu** ve **Dünya'nın manyetik alanı**. Güneşin yerini, ışığın polarize yönünü algılayan gözleriyle tespit eder; Dünya'nın manyetik alanını ise karın bölgesindeki manyetik duyarlı parçacıklarla hisseder. Bu bilgiler sinirler aracılığıyla minicik beynine iletilir ve arıya yönünü bildirir.

Kovana girdiğinde ise her yer karanlıktır. Göz görmez, kulak da yoktur. Ama arı anlatmak zorundadır. Konuşmaz; **dans eder**. Vücut titreşimleriyle ve hareketlerinin yönüyle bulunduğu çiçeğin yerini tarif eder. Bu dans rastgele değildir; **yine Güneş'e göredir**. Dansın yönü, çiçeğin Güneş'e göre hangi açıda olduğunu gösterir. Arılar güneşe göre yön tarif eder; hâlbuki güneş her dakika 0,25 derece kayar. Arının beyninde şu hazır kural vardır. "Zaman geçtiyse, güneşe göre açıyı şu kadar kaydır." Böylece karanlık kovanda bile, arının rehberi gökyüzü olmaya devam eder.

Bütün bunlar gösteriyor ki arı, tek başına ve kopuk bir varlık olarak yaratılmamıştır. Yaratılışı; Dünya'nın manyetik alanından, ışığın yapısından ve manzume-i şemsiyedeki Güneş'in konumuna kadar uzanan geniş bir sistemle birlikte planlanmıştır. Küçük bir canlıda görünen bu hassas düzen, arının değil; **onu ve kâinatı birlikte kuran tek bir iradenin** eseridir.

3- Aynı kanunlara bağlılık

Güneş sisteminde gezegenleri yerinde tutan cazibe, dafia, denge ve hareket kanunları neyse, bal arısının gözündeki ölçü ve oranları belirleyen kanunlar da odur. Biri göklerde, biri

küçücük bir canlıda görünür; fakat ikisi de aynı küllî kanunlara bağlıdır. Kanun bir, saha farklıdır.

4- Birbirini tamamlayan vazifeler

Güneş ışığını ve ısını vermesene bitki yeşermez; bitki yeşermese çiçek açmaz; çiçek açmasa arının vazifesi boşa düşer. Gökteki bir hareket durursa, yerdeki bir hayat susar. Demek ki güneşle arı, uzak gibi görünen iki varlık değil; aynı nizamın iki ucudur. Biri gökte vazifesini yapar, diğeri yerde; aradaki bağ ise kör tesadüflerle değil, sonsuz bir ilim, irade ve kudret isteyen bir düzenle kurulmuştur.

5- Umumî bir sistemin parçaları olmaları

Manzume-i şemsiye de, bal arısının gözü de tek başına düşünülemez; her ikisi de küllî bir kâinat sisteminin içinde yerini almış, bütüne göre anlam kazanan unsurlardır. Hayata hizmet eden bir zincirin halkaları gibi Güneş → bitki → çiçek → arı → bal → insan. Bu silsile, aralarındaki irtibatın tesadüfle kopamayacak kadar şuurlu olduğunu gösterir.

Demek manzume-i şemsiye ile bal arısının arasındaki irtibattan şunu anladık: Bir şey bir şeyi veya çok şeyi iktiza ediyorsa, onu yapan hepsini yapmıştır. Birini yapan, diğeri de hesaba katmıştır. Birini yaratan, diğeri de yaratandır. **Bu cihetle kainat tecezzi kabul etmeyen bir kül hükmüne geçer.**

Keyfiyetçe birbiriyle münasebetleri,

Yani: Nasıl yapılmışlar? Hangi tarzla, hangi ölçüyle, hangi ilim ve kudretle sorusu keyfiyetçe münasebeti bizlere haber verir. Güneş sistemindeki sanat ve düzenle, bir böceğin gözündeki sanat ve düzen aynı dili konuşur. Ölçek değişir, mekân değişir; ama sanatın tarzı değişmez. Küçükte görünen imza, büyüğü de haber verir.

1- Aynı ölçüyle yapılmış olmaları

Güneş sisteminde gezegenlerin mesafeleri nasıl şaşmadan yerinde duruyorsa, bal arısının gözündeki hücreler de aynı hassasiyetle yerleştirilmiştir. Biri göklerde, diğeri küçücük bir canlıda görünür; fakat ölçü aynıdır. Büyükte başıboş, küçüğe özensiz bir sanat yoktur; her ikisi de aynı titizlikle, tam hesapla yapılmıştır.

2- Maksada tam uygunluk

Güneş sistemi hayatı mümkün kılacak şekilde ayarlanmıştır; ne fazla ısı verir ne eksik. Bal arısının gözü de yalnızca vazifesini eksiksiz yapacak şekilde tasarlanmıştır; ne fazla görür ne de yetersiz kalır. Her ikisinde de olması gereken neyse, tam yerinde ve tam ölçüsünde vardır.

3- Kusursuz işleyiş ve süreklilik

Asırlardır gezegenler aynı düzenle döner; nesiller boyunca bal arıları aynı gözle görür. Ne deneme-yanılma vardır ne sonradan düzeltme ne de aksama. Baştan doğru kurulmuş bir düzen, sessiz ve istikrarlı biçimde işlemeye devam eder.

4- İlim ve kudretin tecellileri

Ne gezegenlerin yörüngeleri kör kuvvetin ürünü olabilir, ne de arının görme sistemi rastgele ortaya çıkabilir. Her iki yapıda da açıkça “bilerek yapılmış olma” izi okunur. Hesap vardır, tercih vardır, bilgi vardır, kudret vardır.

5- Parça ile bütün arasındaki uyum

Güneş sistemi kâinattan kopuk değildir; arının gözü de güneş sisteminden kopuk değildir. Parça, bütüne göre ayarlanmıştır. Bu uyum, her şeyi kuşatan tek bir ilmin, iradenin ve kudretin tezahürü olduğunu gösterir.

Büyüklik farkı sanatı değiştirmiyorsa, sanatkâr tektir. Ve bu keyfiyet dili açıkça şunu söyler:

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

الْوَاحِدُ لَا يَصْدُرُ إِلَّا عَنِ الْوَاحِدِ

“Bir olan şeyden, ancak bir (tek tarz) sadır olur.”

Yani: Kaynak bir ise, çıkan işlerde çokluk içinde birlik görülür. Tarz birliği, fail birliğini gösterir. Manzume-i şemsiyedeki düzenle bal arısının gözündeki düzen aynı ölçüyü, aynı tarzı, aynı sanatı gösteriyorsa; bu iki farklı sahadaki işler iki ayrı elden çıkmış olamaz. Çünkü: El-vâhidu lâ yasduru illâ ‘ani’l-vâhid kaidesinde; imza birse, el birdir. Sanatkâr birdir. Ve

netice kendiliğinden okunur: اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

Şimdi hayalen bir arıyla konuştuğumuzu düşünelim ve bu dersi birde ondan dinleyip dersimizi tamamlayalım.

Ve keza manzume-i şemsiye ile bal arısının gözleri arasındaki irtibat ve keyfiyetçe birbiriyle münasebetleri, ikisinin bir Nakkaş’ın nakşı olduğuna olan

delâletlerini اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ile i’lam ediyorlar.

Beni sadece bal yapan bir böcek sanıyorsun, değil mi? Manzume-i şemsiye ile

gözlerim arasındaki irtibatı sana anlatacağım.

“Bana bak,” dedi, “benim gözüm var; ama tek başına bir göz değil bu. Görmek için göz yetmez, ışık da gerekir. Göz var, ışık yoksa karanlık... Işık var, göz yoksa yine karanlık. Demek ki biri diğerini ister. Öyleyse gözü yapan, ışığı da yapmıştır; ışığı yapan da gözü bilmıştır. Çünkü ışığı bilmeyen göz yapamaz.”

Hem benim gözüm var; ama sandığın gibi sıradan bir göz değil. Ben sadece ışığı görmem. Gözlerim, güneş ışığının yönünü de okur. Işık bana nereden geldiğini fısıldar. Senin fark etmediğin şeyleri ben fark ederim. Şimdi sana soruyorum: Gözüm böyle ayarlanmışken, ışık rastgele olabilir mi?”

Sonra kanadını hafifçe göğe doğru çevirdi: “Ben yuvamı Güneş’le bulurum. Kovandan çıktığım anda, Güneş ile kovan arasındaki açığı ölçerim. Hava kapalı olsa bile fark etmez; çünkü ışığın yönünden Güneş’in yerini bilirim. Gözüm ışığa göre yapılmış, ışık da benim gözümle konuşur. Bu ikisi birbirini ister; biri varsa diğeri de hesap edilmiştir.”

Bir an durdu ve “Yetmez,” dedi, “Dünya da işin içindedir. Karın bölgemde, yeryüzünün manyetik alanına duyarlı parçacıklar var. Dünya bana aşağıdan yön verir, gökyüzü yukarıdan. Ben gökle yer arasında ayarlanmış bir varlığım. Ne sadece toprağa aitim ne sadece göğe; ikisi birlikte bana yol gösterir.”

Sonra uçuşunu hatırlatır gibi konuştu: “Eve dönerken dolanmam. Nerede olursam olayım, kovanla aramdaki en kısa yolu hesaplarım. Havada düz bir hat çizerim. Siz buna ‘arı hattı’ dersiniz. Ben yolumu şaşırım; çünkü yolum bana önceden öğretilmiştir.”

Kovana girdiğimde, diye devam etti, “her yer karanlıktır. Göz görmez, kulak da yoktur. Ama anlatmam gerekir. Ben konuşmam; dans ederim. Vücudumun titreşimleriyle, hareketlerimin yönüyle bulduğum çiçeğin yerini anlatırım. Dansım rastgele değildir; yönü, Güneş’e göre ayarlanmıştır. Karanlık kovanda bile gökyüzü bana rehberlik eder.”

“Şimdi düşün,” dedi, “ben tek başıma planlanmış olabilir miyim? Gözüm ışıkla, ışık Güneş’le, Güneş manzume-i şemsiye ile; ben de Dünya’nın manyetik alanıyla birlikte ayarlanmışım. Ben yaratılırken, kâinat da hesaba katılmış.”

Sonra göğe doğru kanadını kaldırdı: “Benim gözümle Güneş arasında da güçlü bir bağ var. Güneş sisteminde işleyen kanunlarla, benim gözümdeki ölçü ve oranlar aynı kaynaktan gelir.

Güneş olmasa bitki olmaz, bitki olmasa çiçek açmaz; çiçek olmasa benim vazifem kalmaz. Semadaki nizamla benim yaratılışım böylece birbirini tamamlar.”

Bir an durur, sanki düşünmemizi istedi: “Ne Güneş sistemi tek başına var, ne de ben. İkimiz de büyük bir kâinat düzeninin içindeyiz. Güneşten başlayan, bitkiye, çiçeğe, bana, bal’a ve insana uzanan bir zincirin halkalarıyız. Bu zincir kopuk değil, şuurlu bir tertiptir.”

Sonra sesi daha da canlılaştı: Manzume-i şemsiye ile gözlerim arasındaki keyfiyetçe birbiriyle münasebeti sana anlatacağım.

“Şimdi bir de nasıl yapıldığına bak. Göklerde gezegenlerin mesafeleri nasıl şaşmıyorsa, benim gözümdeki hücreler de aynı hassasiyetle yerleştirilmiş. Biri çok büyük, biri çok küçük; ama ölçü aynı. Büyükte gevşek, küçüğe özensiz bir sanat yok.”

“Her şey vazifesine tam uygun. Güneş sistemi hayatı mümkün kılacak şekilde ayarlanmış; benim gözüm de vazifemi eksiksiz yapacak şekilde. Ne fazlalık var ne eksiklik. İsrâf yok, kusur yok.”

Ve heyecanla son cümleyi söylerdi: “Bu kadar düzen, bu kadar uyum, tesadüf olamaz. Burada ilim var, tercih var, kudret var. Parça bütüne göre ayarlanmış. Büyüklük değişiyor ama sanat değişmiyor.”

Sözün özü:

Manzume-i şemsiye ile gözlerim arasındaki irtibat: Bir şey bir şeyi veya çok şeyi iktiza ediyorsa, onu yapan hepsini yapmıştır. Birini yapan, diğerini de hesaba katmıştır. Birini yaratan, diğerini de yaratandır.

Manzume-i şemsiye ile gözlerim arasındaki keyfiyetçe birbiriyle münasebet: “Sanat birse, sanatkâr da birdir.” Sanat birse, sanatkâr da birdir. Tarz aynıysa, usta tektir. İmza değişmiyorsa, el değişmemiştir. Büyüklük farkı sanatı bozamaz; ustayı haber verir. Göklerdeki ölçüyle gözümdeki ölçü aynıysa, ölçüyü koyan da aynıdır.

Makroda hesap varsa, mikroda da aynı hesap vardır.

Arı bir an durup sonra sesi sertleştirdi ve şöyle dedi:

“Bak, sakın bende takılıp kalma. Beni ilginç bulduğunu diye meseleyi burada bitirme. Ben istisna değilim. Beni başka canlılarla kıyaslasan, aynı dili konuştuğumuzu görürsün. Göz her yerde ışığı ister, kulak her yerde sesi çağırır, akciğer her yerde havaya muhtaçtır, mide her yerde rızıkla konuşur. Eğer sadece beni görürsen, mesajı kaçırsın. Bir ağaçla yetinen, ormanı kaçırmaz. Benim gözüm seni göğe çıkarıyorsa, başka canlının gözü de aynı yere çıkarır. Hem daha senle ve çiçeklerle olan irtibata girmedim bile.

Ben delil olduğum gibi aynı zamanda bir işaretim. Bana beni seyretmek için değil, O’nu anlamak için bak. Çünkü bende gördüğün şey bana ait değil; bütün hayat sahiplerinde okunan ortak bir imzadır.

Ve bu ikazın ardından sanki bütün canlılar aynı anda tek bir cümleyi fısıldadı: **اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ**

هُوَ